MINISTERIE VAN JUSTITIE

AFDEELING POLITIE
Bureau Rijksvreemdelingendienst
Al. N°. 146

's-Gravenhage, 2 Juli 1946

Betreffende: **Politieke activiteit door vreemdelingen**

VREEMDELINGENCIRCULAIRE F (GEHEIM)

Verschillende omstandigheden hebben mij aanleiding gegeven om het vraagstuk der politieke activiteit door vreemdelingen hier te lande — waaromtrent voorheen dikwijls verschil van opvatting heeft bestaan — nader onder oogen te zien en wel voornamelijk door de omstandigheid, dat eenige belangrijke bepalingen van de Wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32) tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, ingevoegd bij de Wet van 13 Mei 1939 (*Staatsblad* n°. 200) met het doel om een meer repressief toezicht mogelijk te maken — speciaal tot het tegengaan van politieke activiteit van vreemdelingen op het stuk van vereeniging en vergadering — met ingang van 1 Januari 1944 hebben opgehouden te werken, krachtens een vanwege de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het wetsvoorstel opgenomen amendement (art. 3, 2de en 3de lid, zijn vervallen; art. 19, 1ste lid, luidt thans: „de politie heeft vrijen toegang tot alle openbare vergaderingen"; art. 23 is vervallen).

Het is mijn wensch, dat voor de handhaving van orde en rust op dit gebied krachtig wordt gewaakt.

Met het oog hierop wordt door mij — onder intrekking van hetgeen daaromtrent tot dusverre door mijn ambtsvoorgangers werd bepaald — met betrekking tot het voeren van politieke actie door vreemdelingen in het algemeen en ten aanzien van het optreden van vreemdelingen in vergaderingen, ook indien deze een min of meer besloten karakter dragen, in het bijzonder, het volgende te Uwer kennis gebracht en bepaald.

§ 1. Verbod van politieke activiteit

Iedere vreemdeling — zoowel de hier te lande wonende als de tijdelijk verblijvende — dient zich te onthouden van actie of werkzaamheid, op welke wijze of in welken vorm ook (door woord, geschrift, in de pers, per radio), welke de strekking heeft om openbaar gehoor of lezers in de Nederlandsche politieke of sociale sfeer propagandistisch te beïnvloeden, tenzij en in zooverre in bepaalde uitzonderingsgevallen — gedacht dient hier te worden aan het vervullen van spreekbeurten door buitenlanders in min of meer besloten bijeenkomsten — te voren ontheffing van dit verbod is verleend. Ik stel mij namelijk op het standpunt van principieele beperking van politieke actie door vreemdelingen, met de mogelijkheid van uitzonderingen, waarbij onderscheid tusschen wetenschappelijke of documentaire voordracht — veelal gehouden in min of meer besloten kring — en politieke propaganda in bovenbedoelden zin kan worden gemaakt.

Het verbod van dergelijke politieke actie geldt als een der voorwaarden voor verblijf van den vreemdeling in ons land en overtreding daarvan kan, eventueel na gedane waarschuwing voor herhaling, ontzegging van het verblijf en uitwijzing ten gevolge hebben.

Aan

Heeren Procureurs-Generaal, fgd. Directeuren van Politie en Hoofden van Plaatselijke Politie.

Afmaanden 1-8-46.

38153 - '46

Nadrukkelijk wijs ik er hier nogmaals op — vgl. ook de Vreemdelingencirculaire N°. 14, Nieuw — dat tot uitwijzing van een vreemdeling, op deze gronden, nimmer mag worden overgegaan dan op mijn last.

De betreffende ambtsberichten dienen aan den Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, te worden toegezonden.

§ 2. Optreden in vergaderingen en bijeenkomsten

Uiteraard ligt het niet in de bedoeling om aan den vreemdeling te verbieden een spreekbeurt in elke vergadering of bijeenkomst te vervullen. Een algemeen antwoord op de vraag wanneer het vervullen van een spreekbeurt kan worden toegelaten dan wel verhinderd zal moeten worden, is te voren dikwijls niet aanstonds te geven. Het zal in de practijk niet altijd eenvoudig blijken om de grens aan te geven tusschen voorlichting van wetenschappelijk of documentair gehalte en politieke propaganda.

a. In vele gevallen zal het aangekondigde onderwerp, de plaats der samenkomst, het te verwachten publiek of dikwijls ook de persoon van den spreker zelf aanstonds allen redelijken twijfel aangaande het al of niet politieke karakter der spreekbeurt kunnen uitsluiten.

b. In geval van twijfel dient het Hoofd van plaatselijke politie zich te voren omtrent den inhoud der door den vreemdeling uit te spreken rede of voordracht te laten inlichten. Het beste kan zulks geschieden door inzage van diens rede of voordracht te verlangen door tusschenkomst van de personen, die den vreemdeling hebben uitgenoodigd (voor het geval de vreemdeling nog in het buitenland vertoeft), of wel van dien vreemdeling zelf.

Mochten daarin *passages* voorkomen van politieke strekking of opzet, welke zich begeven op het terrein van de Nederlandsche binnen- en buitenlandsche politiek, doordat zij b.v. critiek inhouden op de binnenlandsche of buitenlandsche politiek, scherpe uitlatingen aan het adres van Nederlandsche of vreemde Regeeringsautoriteiten, bestrijding van of critiek op andere politieke personen en stroomingen, dan wel dezulke welke schadelijk voor de openbare orde en rust hier te lande zouden kunnen zijn, dan zal, tenzij de gewraakte passages geschrapt worden, het vervullen van de spreekbeurt moeten worden verhinderd.

Indien daartoe, met het oog op het tijdstip der bijeenkomst, nog gelegenheid is, dient het Hoofd van plaatselijke politie in zoo'n geval aanstonds — liefst schriftelijk, onder toezending van een afschrift van de voordracht of rede dan wel van de gewraakte passages, doch zoo noodig telefonisch — het oordeel van den Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, te vragen.

Voor het geval zoodanig overleg te voren niet meer mogelijk is, zal het Hoofd van plaatselijke politie op eigen gezag de noodige maatregelen moeten treffen; een ambtsbericht zal na afloop alsnog aan den Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, moeten worden toegezonden.

c. Zooals reeds in den aanhef van § 1 werd gezegd, kan aan den vreemdeling niet worden toegestaan als spreker op te treden in een politieke of politiek georiënteerde openbare vergadering of bijeenkomst, wanneer vaststaat, dat deze voornemens is om zijn gehoor in de Nederlandsche politieke of sociale sfeer propagandistisch te beïnvloeden. Het Hoofd van plaatselijke politie dient zoodanig optreden te voorkomen, door hen die voor de vergadering of bijeenkomst verantwoordelijk zijn en ook den vreemdeling te voren, op welwillende wijze, te waarschuwen, dat de spreekbeurt door dien vreemdeling niet vervuld mag worden en dat uitwijzing als ongewenschte vreemdeling het gevolg kan zijn.

Doet de vreemdeling zulks toch, dan overtreedt hij het voor vreemdelingen geldende verbod van politieke actie en moet hij als ongewenschte vreemdeling worden beschouwd.

Het is ook voorgekomen — ten einde eventueele moeilijkheden met de politie te ontwijken — dat niet de vreemdeling zelf zijn rede hield doch een Nederlander, terwijl de vreemdeling wel in de politieke of politiek georiënteerde openbare vergadering of bijeenkomst aan de bestuurstafel aanwezig was; ook dit kan uiteraard niet worden aanvaard.

Het optreden van een vreemdeling als spreker in een hier (sub *c*) bedoelde „politieke" bijeenkomst behoeft niet te worden belet, wanneer de vreemdeling, zooals wel gebruikelijk is, zich beperkt tot het uitspreken van een korte begroetingsrede of tot het overbrengen van de groeten der geestverwanten uit andere landen.

Uiteraard zullen zoodanige vergaderingen en bijeenkomsten door de politie — zooveel mogelijk door een politie-officier — moeten worden bijgewoond, waarbij tevens dient te worden gecontroleerd of de gegeven waarschuwing wordt opgevolgd.

Omtrent het eventueel in bewaring stellen c.q. houden van den betrokken vreemdeling dient aanstonds overleg met den Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie, te worden gepleegd.

Tot uitleiding van den vreemdeling wordt, gelijk reeds hierboven werd vermeld, niet overgegaan dan nadat daartoe vooraf door mij opdracht werd verleend.

§ 3. Vereenigingen

De ervaringen, opgedaan met de vereenigingen van Duitschers, „Deutsche Kolonie" genaamd, liggen nog versch in het geheugen.

Vereenigingen van vreemdelingen, ook al hebben zij wellicht onschuldig klinkende namen, verdienen de bijzondere waakzaamheid der politie, aangezien zij, hoewel aanvankelijk met bona fide bedoelingen opgericht, spoedig tot zoogenaamde mantelorganisaties eener — in wezen buitenlandsche — politieke partij kunnen worden.

Nagegaan zal moeten worden wat het doel der vereeniging is (aan de hand van de statuten of reglementen der vereeniging), welke activiteit zij tot dusverre ontplooide en vooral ook welke vreemdelingen als bestuursleden optreden.

Zoo eenigszins mogelijk zal de politie de bijeenkomsten dier vereenigingen moeten bijwonen, althans moeten probeeren op de hoogte te komen, wat er in zoodanige vereenigingen omgaat, waarbij o. m. tevens ware na te gaan of slechts aan de bij die betreffende vereeniging aangesloten leden (op vertoon van lidmaatschapsbewijs) toegang wordt verleend.

De aandacht wordt gevestigd op enkele thans bestaande organisaties als de „Vereeniging van Duitsche en Statenlooze Antifascisten in Nederland" (V.D.S.A.), de Hollandgruppe „Freies Deutschland", beiden gevestigd te Amsterdam, den Algemeenen Poolschen Bond, de Poolsche Strijdorganisatie, voornamelijk in de mijnstreek optredende, omdat het hier hoofdzakelijk gaat om vreemdelingen, die een uitgesproken politieke overtuiging hebben.

Nagegaan zal moeten worden of er van dergelijke vereenigingen voor vreemdelingen verboden politieke activiteit uitgaat dan wel of handelingen strijdig met de openbare orde worden gepleegd.

§ 4. Algemeene opmerkingen

Ik meen goed te doen, Uw aandacht nog op het volgende te vestigen.

Er zijn wel samenkomsten gehouden, waarvan de leiding aankondigde, dat het „besloten" of z.g. „huishoudelijke" vergaderingen betrof, terwijl daarbij uitsluitend de bedoeling voorzat om daardoor de controleerende politie-ambtenaren buiten die samenkomsten te houden.

De politie dient zich door een dergelijke aankondiging niet te laten weerhouden om, indien daartoe aanleiding kan zijn — b.v. doordat haar ter oore is gekomen, dat een vreemdeling als spreker zal optreden — een onderzoek in te stellen.

Worden er in een huishoudelijke ledenvergadering ook personen toegelaten, die geen lidmaatschapskaart kunnen toonen, dan kan uiteraard ook de politie een dergelijke bijeenkomst bijwonen.

Evenmin is er van een besloten vergadering sprake, wanneer men daaruit slechts bepaalde personen of groepen van personen wil weren en overigens aan anderen, al dan niet tegen betaling, een toegangskaart uitreikt.

Bijeenkomsten van bestaande organisaties of vereenigingen, uitsluitend toegankelijk voor leden, kunnen niet als besloten worden beschouwd, zoodat de politie toegang kan vorderen, indien bij den aanvang der bijeenkomsten met of zonder vervulling van verdere formaliteit (b.v. die van betaling) nog *leden* worden aangenomen, of voor het geval elk lid één of meer introducé's, al of niet tegen betaling van entréegeld, kan meebrengen.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat, voor het geval een werkelijk besloten vergadering wordt gehouden in een inrichting waarvoor vergunning of verlof is verleend, op grond van het bepaalde in de Drankwet alle vergunnings- en verloflocaliteiten — niet tevens woning of niet uitsluitend door een woning toegankelijk — aan een onbelemmerd toezicht der politie zijn onderworpen.

Bij het vaststellen van vorenstaande richtlijnen — waarbij in hoofdzaak dezelfde gedragslijn is gevolgd, welke tot dusverre practijk was — heeft tevens de bedoeling voorgezeten om zooveel mogelijk tot een gelijke behandeling dezer aangelegenheid in het geheele land te geraken.

Het Hoofd van den Visadienst wordt uitgenoodigd, in het geval het betreft visumaanvragen van nog in het buitenland verblijvende visumplichtige vreemdelingen, die hier te lande een spreekbeurt willen vervullen, met vorenstaande richtlijnen rekening te houden.

Het zal duidelijk zijn, dat de inhoud dezer Vreemdelingencirculaire als *geheim* behandeld moet worden; aan het in de § 1 bepaalde algemeene verbod van politieke activiteit door vreemdelingen kan echter integendeel zooveel mogelijk bekendheid gegeven worden.

De klapperwoorden dezer circulaire zijn:

politieke — activiteit
politieke — propaganda
activiteit — politieke
propaganda — politieke
vergaderingen — vreemdelingen als spreker op
vereeniging — van vreemdelingen.

De Minister van Justitie,
KOLFSCHOTEN.